

Fra: tolo@borglandadvisory.com

Sendt: 01.02.2023 13:56:56

Til: orjan_fjellk <orjan_fjellk@hotmail.com>, 'Maria Kalstø' <mariakalstoe@gmail.com>, 'Tor Inge Melhus' <tor_inge_melhus@hotmail.com>, Espen Olsen <post@rorleggermesterolsen.no>, 'Torunn Tvedt' <torunntvedt@hotmail.com>, 'Linn Utseth' <linn.utseth@gmail.com>, Tor Inge Melhus <tor@zeit.no>

Kopi: 'Odd Gunnar Høie' <ogh@kontrollutvalgene.no>, 'Hans Christian Arnøy' <hanschristianarnoy@gmail.com>, 'Bård Austbø' <baard@austbo.com>, kare.bakkevold <kare.bakkevold@haugnett.no>, 'Kurt O. Bjørnnes' <kurt@bjornnes.com>, 'Norunn Byrknes' <norunn.byrknes@gmail.com>, jespeset <jespeset@hotmail.com>, solrun.gjerdevik <solrun.gjerdevik@gmail.com>, 'Cathrine Glette' <cathrine.glette@gmail.com>, 'Karl Magnus Kirkhus' <karl.magnus.kirkhus@haugnett.no>, rhonda_nes <rhonda_nes@hotmail.com>, 'Elvira Kristin Svendsen' <elvira_kristin@hotmail.com>, 'Sigrid-Anne Havn Varne' <post@sigridanne.no>, 'Ernst Vikingstad' <er-viki@online.no>, 'Geir Sigurd Ådland' <gsaadland@outlook.com>, Bjørn Andersen <ban03@karmoy.kommune.no>, Elin Davidsen <eda@karmoy.kommune.no>, Gyda Dickson <gdi@karmoy.kommune.no>, Cathrine Ellingsen <cel@karmoy.kommune.no>, Jan Håvard Frøyland <jafr@karmoy.kommune.no>, Alf Magne Grindhaug <amg02@karmoy.kommune.no>, Øystein Daviknes Hagerup <odh01@karmoy.kommune.no>, Vibeke Vikse Johnsen <vijo@karmoy.kommune.no>, Jarle Nilsen <jni01@karmoy.kommune.no>, Nora Olsen-Sund <nos01@karmoy.kommune.no>, Lars Inge Svalland <lis01@karmoy.kommune.no>, Sentralarkivet <postmottak@karmoy.kommune.no>, 'Cathrine Både Hansen' <cathrine.bade.hansen@rogaland-revisjon.no>, 'Hilde Oftedal' <hilde.oftedal@rogaland-revisjon.no>, 'Rogaland Revisjon - postmottak' <post@rogaland-revisjon.no>, 'Rune Haukaas' <rune.haukaas@rogaland-revisjon.no>, 'Therese Bjørkeland' <therese.bjorkeland@rogaland-revisjon.no>, 'Therese Kristiansen' <tkristiansen@rogaland-revisjon.no>, 'Tore Kristensen' <tkristensen@rogaland-revisjon.no>, 'Tore Gautesen' <Tore.Gautesen@karmsund-havn.no>, 'Sjur Hatlen' <skh@kontrollutvalgene.no>

Emne: RE: Innkalling til møte i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg onsdag 08.02.23, kl. 17.30

Her er "take-away" og synspunkter på Forvaltningsrevisjon - kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune.

Oppsummert: Har forvaltningsrevisjon gitt sikre svar mht. om de kommunale havne- og kaianleggene som ble inntatt som en del av porteføljen til Karmsund interkommunale havnevesen (KIH) i -92. Nei. Men en bør kanskje bli enige om at Rogaland Revisjons forklaring for fremtiden legges til grunn. Eierhjemling og konsekvenser synes å være mer enn klanderverdig.

Merk at Rogaland Revisjon ikke har mottatt historiske saksfremlegg og referater som omhandler etableringen av havnesamarbeidet og utvidelsen til IKS som kan belyse Karmøy kommunes interne prosesser, og det er ukjent om dette finnes. Dette er bemerkelsesverdig. Har kommune adm. ikke arkivert? Har kommune adm. ikke villet opplyse?

Forvaltningsrevisjon - kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune

«For å forstå hvor vi er på vei, må vi vite hvor vi kommer fra». «**Hvor kommer vi fra?**» Rogaland Revisjon beskriver dette som følger:

«Vi **vurderer det** dithen at de kommunale havne- og kaianleggene som ble inntatt som en del av porteføljen til Karmsund interkommunale havnevesen (KIH) i -92 fortsatt ligger i KH som en følge av havnekassens formuesmasse. Ser vi derimot til regnskapet for -00 er det derimot ikke noe som viser at disse inngår som selskapets inngående balanse i 2000. Gjennomgått dokumentasjon viser derimot i KIHs årsregnskap -97 at «de tidligere oppførte eiendommer og anlegg som tilhørte eierkommuner er avskrevet direkte mot egenkapitalen». Det at KIH har avskrevet de tidligere oppførte eiendommene uten begrunnelse utover det som er gjengitt i kursiv over medfører at det fremstår noe uklart hva en har ment med dette. Gjelden består og det foretas ikke endringer i matrikkel. I senere tid ser vi og at det betales eiendomsskatt for Kopervik havn. Vi finner ikke endring i kommunens regnskap samtidig som avskrivning synes som feil begrep. Avskrivning er regnskapsføring av verdireduksjon over en eiendels levetid. Tomter anses å ha evig varighet og avskrives ikke. Her er hele porteføljen avskrevet. 1997 er første år det avlegges regnskap etter regnskapsloven og god regnskapsskikk. Dog med noe usikkerhet fremstår det ut ifra det totale bildet som et forsøk på å presentere havnekassene samlet, men ikke ved å vise verdi av tidligere portefølje som egenkapital. Disse midlene skal da reflekteres som havnekapital i de respektive kommuner som eiere i henhold til selskapets vedtekter. Da vil KIH fortsatt disponere eiendommene og ha alle rettigheter og plikter, men ikke "eie". Dette vil etter vår vurdering være med å bygge opp om forståelsen av at KIH/ KH hadde «rett» til å behandles eiendommene som en portefølje.

Videre ser vi at også den opptjente egenkapitalen som Karmøy og Haugesund kommune hadde opparbeidet seg som deltakere i KIH fra -92 til -00, også blir inntatt i regnskapet uten noen mer forklaring. Forut ble det anbefalt at dette forble i selskapet som ansvarlig lån, men dette er ikke videre fulgt opp eller kommentert i regnskapet. Det innebærer at de nye deltakerkommunene gikk inn i det interkommunale selskapet med kr 40 mill. opptjent egenkapital, og at de gjorde dette uten fordringer.

Oppsummert sitter vi igjen med ett inntrykk av at det foreligger manglende dokumentasjon og vurderinger for de valgene som er tatt, regnskapene inneholder minimalt med utfyllende informasjon samtidig som at etableringen av havnesamarbeidet må sees i lys av at en valgte å ikke vektlegge havne- og kaianleggenes verdier. Det viktige var her å få til et havnesamarbeid. Vår oppfatning er i tillegg at verdier ikke så ut til å ha særskilt fokus ved omdanning og utvidelsen i 2000, i og med at Karmøy og Haugesunds opptjente egenkapital også her ble inntatt i regnskapet uten ytterligere forklaringer.

«Hovedinntrykket vårt er at tilhørende **sakspapirer som dokumenterer vurderingene og bakgrunnen for de valgene som ble tatt opp mot etableringen av samarbeidet i -92, samt utvidelsen av havnesamarbeidet i -00, er mangelfulle** sett med nåtidens øyne. Videre er det mye som tyder på at **årsakene til dette er de motstridende interessene** som lå til grunn for at en ikke lyktes å få til et havnesamarbeid forut for -92.»

Rogaland Revisjon uttrykker i sin rapport stor forståelse for at det reises spørsmål knyttet til de kommunale havner og kaianleggene innunder Karmsund Havn IKS. De skriver at det har vært utfordrende å svare ut spørsmålene. De antyder at sakspapirer som dokumenterer vurderingene og bakgrunnen for de valgene som ble tatt opp mot etableringen av samarbeidet med hensikt er mangelfulle. Tenker det er av den grunn Rogaland Revisjon i rapport-utdraget ovenfor innleder med «Vi vurderer det dithen ... » **Rogaland Revisjon kan ikke med sikkerhet konkludere at de kommunale havne- og kaianleggene som ble inntatt som en del av porteføljen.** Rogaland Revisjon konkluderer allikevel.

Åpningsbalanser skal gi et dekkende bilde av virksomhetenes eiendeler, egenkapital og gjeld ved oppstart av virksomheten. Slike finnes ikke. Et dekkende bilde ved oppstart av virksomheten må da gjøres ved andre kilder. I KIHs regnskap 1992 ble eiendomsporteføljene klassifisert som egenkapital, og ikke hensyntatt at eierskap skulle forbli i kommunene. Selv om balansen ikke er presentert selvstendig i KIH's første regnskapsår så framgår det at man har bygget på en inngående balanse og at denne er en sammenslåing av de to kommunenes (Haugesund og Karmøys) havnekasser. Havnerådet er delegert myndighet til å gjøre endelige vedtak i de saker som etter havne- og farvannsloven hører inn under kommunestyret. Rogaland Revisjons gjennomgang viser at KIHs årsregnskap for -92 skal være vedtatt av havnerådet hvor tre, ut av seks representanter i havnrådet, var politisk valgte representanter fra Karmøy kommune.

Rogaland Revisjons begrunner sin konklusjon i det ovenstående. Dette selv om de kommunale kaianlegg a) slik de er ført, burde hatt en motpost gjeld som tilsvarte de balanseførte eiendommers verdi, b) Karmøy kommunes i sitt regnskap i 1992 har oppført disse under «andre faste eiendommer» som «Karmøy Havnevesen – disponeres av KIH 20.000.000», c) selskapsavtalen per -92 presiserer at «de to kommunene beholder eiendomsretten til havne-eiendommer og – anlegg som finnes på avtaletidspunktet innen kommunen, men disposisjonsretten og driftsansvaret overdras til KIH».

De kan ikke ha hatt det lett de tre politisk valgte representanter fra Karmøy kommune. På den ene side; et ufullstendig årsregnskap for -92. På den annen side; b) og c) over. Var det en opplyst handling? Karmøy kommunes kunne bidratt med mer klarhet. Kommunen har imidlertid ikke gitt til Rogaland Revisjon historiske saksfremlegg og referater som omhandler etableringen av havnesamarbeidet og utvidelsen til IKS som kan belyse interne prosesser. Dette er bemerkelsesverdig. Har kommune adm. ikke arkivert? Har kommune adm. ikke villet opplyse? Uansett hva svaret er, så er det klanderverdig.

Det er vanskelig å bli overbevist at vedtaket av KIHs ufullstendige årsregnskap for -92 skal trumfe ovenstående b) og c).

En kan imidlertid si seg enig i at Rogaland Revisjons forståelse er den som er best er egnet til å få til et reelt og godt samarbeid som skal sikre felles utvikling av den regionale havnedriften.

Hva betyr så dette? Havnerådet er delegert myndighet til å gjøre endelige vedtak i de saker som etter havne- og farvannsloven hører inn under kommunestyret. Karmøy kommune (og øvrige kommuner) utøver sitt eierskap til havneeiendommer gjennom havnerådet, med egen representant. Ifølge IKS-loven § 25 må vedtak om avhending av fast eiendom treffes av havnerådet etter forslag fra styret. Kravet beskrives også i Karmsund Havns selskapsavtale fra 2018, som i § 7, tredje ledd bokstav e, sier at havnerådet skal behandle og avgjøre saker som: «Avhende eller pantsette fast eiendom eller andre større kapitalgjenstander.» Kommunens samtykke til avhending av havneeiendommer skjer altså via havnerådet. Rogaland Revisjon skriver at salg er gjort kjent og godkjent av kommunens representant i havnerådet. Eventuell mangelfull dialog/avklaring mellom kommunens representant og kommunen, kan ikke Karmsund Havn heftes for.

Derfor er eierhjemling og konsekvenser et sentralt tema; Fra Haugesund-rapport: «Salg av eiendom skal skje i henhold til de prinsippene som følger av selskapsavtalen § 7 og IKS-loven § 25. Det er havnerådet i selskapet som fatter beslutningen om salg. De eiendommer som eierkommune har grunnbokshjemmelen til så må også kommunen samtykke til salget.» «I forbindelse med et salg vil eiendommen nødvendigvis måtte bli overskjørtet fra Haugesund kommune til tredjeperson. Samlet sett gir dette en god politisk kontroll knyttet til avhendelse av haveeiendommer som finnes i kommunen».

De eiendommer som Karmøy kommune hadde i sin portefølje, slik de fremstår i selskapsavtalen, har ikke hatt betydning for Kartverkets vurdering av om KH er rett hjemmelshaver. Dette fordi KH ikke har forelagt Kartverket denne selskapsavtalen. Selskapsavtalen har da ikke har vært gjenstand for vurdering/kontroll. Eierhjemling betød at det i Karmøy ved salg av eiendommer ikke var nødvendig med godkjenning av kommunestyret. (Rogaland Revisjon skriver at det er dokumenter som viser KHs overtakelse som Kartverket har lagt til grunn. Til det er det å si at det er ukjent om «overbevisende» dokumenter finnes. Da hadde vi ikke hatt denne forvaltningsrevisjonen.). Den politiske kontrollen i Karmøy knyttet til avhendelse opphørte ved KHs fremstøt overfor Kartverket med «erklæring av å være hjemmelshaver» For øvrig var ikke havnerådet involvert da 14 Karmøy eiendommer fikk ny eier. [Karmsund Havn, Eiendom | Havnerådet var ikke involvert da 14 eiendommer fikk ny eier \(h-avis.no\)](#). Rogaland Revisjon skriver at de ikke kan vise til noe klanderverdig knyttet til salgene av eiendommene. Gitt det ovenstående er det vanskelig å se dette faktum. Eiendommer har også hatt flere interessenter hvor åpen budrunde ville sikret markedspris. Dette er også klanderverdig.

Eiendommer som inngikk i balansen ved etablering i -92 skal håndteres særskilt og overføres ved en eventuell oppløsning til de respektive kommunene. Rogaland Revisjon kan ikke se at det foreligger en fullstendig oversikt over eiendommene som inngikk i 1992 da disse ble vist som en samlet pott i regnskapet. Rogaland Revisjon mener det bør utarbeides en oversikt over de to originale porteføljene og utviklingen av disse over tid. Dette må vel også bety at salgsinntekt må tilbakeføres til havnekassen og porteføljen, eller ...? Hva med eiendommene Karmøy kommune vi fikk tilbakelevert fra Karmsund havn vederlagsfritt. De er også opparbeidet med havnekapital. Skal et videresalg av disse tilfalle en havnekassee? M.a.o. disponerer Karmøy kommune dette fritt eller må midlene brukes på havner?

Kontroll- og kvalitetsutvalget tok opp et varsel fra kommunestyremedlem Robin Hult om eiendomsforholdene i møte 27.01.21 (sak 7/21). Kontrollutvalget ba om vurdering/tilbakemelding fra rådmannen om eiendomsforholdene knyttet til havner og kaianlegg. Rådmannens vurdering/tilbakemelding ble presentert i møtet 17.03.21 (sak 12/21). Etter møtet den 17.03.21 ble rådmannen kjent med at den vurderingen som var gitt til Kontrollutvalget var mangelfull, og Kontrollutvalget ble varslet om at det ville bli gitt mer utfyllende informasjon. Det som var blitt hevdet var at eiendommene var tingsinnskudd og at havnelovens begrensninger i realiteten betydde at KH eide eiendommene. Vi har lært at eiendommer ikke er tingsinnskudd og at salg av eiendom skal skje i henhold til de prinsippene som følger av selskapsavtalen § 7 og IKS-loven § 25. Det var klokt å trekke svaret..

Karmsund Havn agerer som om de ikke tåler at det stilles spørsmål ved hva de gjør. «Reaksjonsmønsteret» er godt egnet til at en tillitsvalgt i kommunen (eller annen stakeholder) kvier seg til å stille spørsmål. En slik adferd er et demokratisk problem. Eksempler: **1)** Kontrollkomiteen skal føre tilsyn. Det var jeg som «plukket opp» på vegne av Kontrollkomiteen varselet fra kommunestyremedlem Robin Hult. Dette i tråd med ansvaret i tillitsvervet. KH forsøkte å få meg inhabil. **2)** Forut for møtet den 16.06.21 var Kontrollutvalget blitt informert om at det var bestilt en juridisk utredning fra ekstern advokat og Kontrollutvalget ble også forelagt de spørsmål advokaten var anmodet om å utrede. Hjort-apporten skulle aldri vært bestilt på KHs premisser. Varselet fra kommunestyremedlem var i Kontrollutvalget og premisset for bl.a. juridisk arbeid skulle blitt lagt der. (Havnedirektørens hevder for øvrig i sin kommentar i Rogaland Revisjons rapport at vurderingen fra advokatfirmaet Hjort ga et riktig bilde. Her er det vanskelig å se faktum. Advokatfirmaet Hjort drøftet ikke Hjort problemstillingen hva som er gjeldene nå Karmsund Havn avhender eiendommer/rydder opp. Hjort drøftet en problemstilling der Karmøy kommune vill trekke Kopervik Havn. Påstanden om «partsinnlegg» under Kontrollutvalgets behandling av saken i møte den 16.06.2021 (behandling av sak 24/21) opprettholdes.) **3)** Rogaland

Revisjon sitter med oppfatning av at regnskapene fra KIH/ KH er av varierende kvalitet, tidvis mangelfulle og motstridende. Etter deres syn har det vært en mangelfull regnskapsføring over flere år. Dette gjør at Rogaland Revisjon har forståelse for de spørsmålene som er stilt, men ser samtidig også at varierende kvalitet og dokumentasjon for de beslutningene som ble tatt, gjør at det har vært utfordrende å svare ut spørsmålene. Rogaland Revisjon antyder også at sakspapirer som dokumenterer vurderingene og bakgrunnen for de valgene som ble tatt opp mot etableringen av samarbeidet med hensikt er mangelfulle. I et slikt «landskaps» er Havnedirektøren utidig når han skriver at fremferden fra enkeltaktører i saken har vært en stor belastning både for selskapet, og for enkeltansatte saksbehandlere. «Dette vil bli fulgt opp i en egen henvendelse til Karmøy kommune.» Antar han sikter til kommunestyrerepresentant Robin Hult. Det var et enstemmig kommunestyre som ba om revisjon. At kommunestyrerepresentant Robin Hul har bedt om å få ut dokumenter for å belyse saken må ses i denne sammenheng. Kommunestyrerepresentanten mener KH har svart dårlig og motvillig. Da får en tåle – og leve med – kritiske synspunkter. Gitt den kunnskap vi nå har, så bør også Havnedirektøren uttrykke stor forståelse for at det reises spørsmål knyttet til de kommunale havner og kaianleggene innunder Karmsund Havn IKS. I stedet truer han kommunestyrerepresentanten fordi vedkommende har engasjert seg for å dra fram relevant kunnskap.

Oppsummert: Har forvaltningsrevisjon gitt sikre svar mht. om de kommunale havne- og kaianleggene som ble inntatt som en del av porteføljen til Karmsund interkommunale havnevesen (KIH) i -92. Nei. Men en bør kanskje bli enige om at Rogaland Revisjons forklaring for fremtiden legges til grunn. Eierhjemling og konsekvenser synes å være mer enn klanderverdig.

Thor O. Lohne

+47 48031283
thlohne@gmail.com

From: Odd Gunnar Høie <ogh@kontrollutvalgene.no>

Sent: 31 January 2023 12:40

To: Ørjan Fjellkårstad <orjan_fjellk@hotmail.com>; Maria Kalstø <mariakalstoe@gmail.com>; Thor Otto Lohne <tolo@borglandadvisory.com>; Tor Inge Melhus <tor_inge_melhus@hotmail.com>; Espen Meidell Olsen <post@rorleggermesterolsen.no>; Torunn Tvedt <torunntvedt@hotmail.com>; Linn Utseth <linn.utseth@gmail.com>; Thor Otto Lohne <th-lohne@online.no>; Melhus Tor Inge <tor@zeit.no>

Cc: Hans Christian Arnøy <hanschristianarnoy@gmail.com>; Bård Austbø <baard@austbo.com>; Kåre Bakkevold <kare.bakkevold@haugnett.no>; Kurt O. Bjørnnes <kurt@bjornnes.com>; Norunn Byrknes <norunn.byrknes@gmail.com>; Jon Espeset <jespeset@hotmail.com>; Solrun Gjerdevik <solrun.gjerdevik@gmail.com>; Cathrine Glette <cathrine.glette@gmail.com>; Karl Magnus Kirkhus <karl.magnus.kirkhus@haugnett.no>; Rhonda Helen Nes Lothe <rhonda_nes@hotmail.com>; Elvira Kristin Svendsen <elvira_kristin@hotmail.com>; Sigrid-Anne Havn Varne <post@sigridanne.no>; Ernst Vikingstad <er-viki@online.no>; Geir Sigurd Ådland <gsaadland@outlook.com>; Andersen Bjørn

<ban03@karmoy.kommune.no>; Davidsen Elin <elin.davidsen@karmoy.kommune.no>; Dickson Gyda <gdi@karmoy.kommune.no>; Cathrine Ellingsen <cel@karmoy.kommune.no>; Frøyland Jan Håvard <jafr@karmoy.kommune.no>; Grindhaug Alf Magne <amg02@karmoy.kommune.no>; Hagerup Øystein <odh01@karmoy.kommune.no>; Johnsen Vibeke Vikse <vibeke.vikse.johnsen@karmoy.kommune.no>; Nilsen Jarle <jarle.nilsen@karmoy.kommune.no>; Olsen-Sund Nora <nos01@karmoy.kommune.no>; Svalland Lars Inge <lis01@karmoy.kommune.no>; post@karmoy.kommune.no; Cathrine Både Hansen <cathrine.bade.hansen@rogaland-revisjon.no>; Hilde Oftedal <hilde.oftedal@rogaland-revisjon.no>; Rogaland Revisjon - postmottak <post@rogaland-revisjon.no>; Rune Haukaas <rune.haukaas@rogaland-revisjon.no>; Therese Bjørkeland <therese.bjorkeland@rogaland-revisjon.no>; Therese Kristiansen <tkristiansen@rogaland-revisjon.no>; Tore Kristensen <tkristensen@rogaland-revisjon.no>; Tore Gautesen <Tore.Gautesen@karmsund-havn.no>; Sjur Hatlen <skh@kontrollutvalgene.no>
Subject: Innkalling til møte i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg onsdag 08.02.23, kl. 17.30

Hei

Vedlagt følger innkalling til ovennevnte møte.

Eierskapsmelding 2022 er vedlagt som tilleggsinformasjon til sak 2.

Rapporten om "Kommunale kaianlegg og havner" er også lagt ved som separat vedlegg for å lette gjennomlesningen.

Gi tilbakemelding snarest om eventuelt forfall.

--

Med vennlig hilsen

Odd Gunnar Høie
Daglig leder

Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS
Telefon: 959 86 979

E-post: ogh@kontrollutvalgene.no *(Dette er ikke en privat e-postadresse. Både inn- og utgående e-post vil bli vurdert for evt. journalføring i vårt arkivsystem)*

www.kontrollutvalgene.no